

INRIKES

En dog i kollisionsskrock

Uppsala (TT) Vid en trafikolycka på lördagen omkom en 51-årig uppsalabo. Olyckan inträffade på Kungsängsbron i Uppsala när en personbil sladdade över till motsatt körbana och kolliderade med en annan personbil. Det var mycket halt väglag vid olyckstillfället.

Utvisad spion åter välkommen

Den före sovjetiske diplomaten Vladimir Kozjemjakin som tjänstgjorde som attaché vid ambassaden i Stockholm blev i december 1990 utvisad på livstid.

Skälet till utvisningen var att han från svensk horisont ägnat sig åt verksamhet som drabbade en tredje makt.

Men i morgon, tisdag, återvänder han trots detta till Sverige för ett tvådagarsbesök.

Han ingår i den ryska delegation på omkring 15 personer som leds av Gennadij Burbulis, förste vice premiärminister i den ryska federationen, och som nu inbjudits av regeringen.

Kozjemjakin är rådgivare åt Burbulis i internationella frågor.

Svenska UD fick tidigt kännedom om att den utvisade diplomaten skulle delta i resan till Sverige och har påpekat för ryssarna att Kozjemjakin är utvisad härifrån.

Men det hjälpte alltså inte.

I ett uttalande till TT säger statsminister Carl Bildt att regeringen inte har något emot att Kozjemjakin kommer hit.

– Han är nu en högt uppsatt person och i en annan position än förut.

Bildt säger också att Kozjemjakin inte utvisades på grund av handlingar som var riktade mot svenska intressen, vilket ingått i bedömningen av situationen.

– Att Kozjemjakin har varit verksam i KGB är heller inte något unikt. Där har många inom ledningen för reformrörelsen ett förflutet, säger Carl Bildt. (SvD)

Helgjobb kortar sjukhusköer

Göteborg (TT) På tre månader skall köerna till kranskärlsröntgen och ballongvidning av kranskärl vara borta vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. Det sker genom att personalen frivilligt jobbar extra under kvällar och helger.

Redan den första helgen behandlades de första tjugo patienterna och inom tre månader räknar man med att genomföra 250 extra kranskärlsröntgen och ett 70-tal ballongvidningar.

Tårgas leksak för ungdomar

Tårgaspatroner har blivit en allt vanligare leksak för ungdomar. På lördagskvällen och natten till söndagen rapporterades tre olika tårgasangrepp i centrala Stockholm.

På Stockholmspolisens ledningscentral vittnar man om att tårgas numera tillhör vardagen. Många ungdomar köper med sig tårgaspatroner och sprayburkar som souvenirer när de är ute och tåggluffar i Europa. Hemma använder de tårgasen som försvar eller tidsfördriv – kanske utan att tänka på att de gör sig skyldiga till olaga vapeninnehav.

På lördagskvällen och natten till söndagen rapporterades tre incidenter med tårgas till polisen i Stockholm. På en restaurang på Hornsgatan på Södermalm sprutade en gäst tårgas mot personalen. Den skyldige kunde gripas. Där emot undkom de ungdomar som sprayat tårgas på en restaurang på Regeringsgatan. På samma restaurang föll en tårgaspatron ur en ficka när garderobspersonalen lämnade ut kläder. Ägaren kunde dock inte identifieras. Vid tunnelbanestationen Zinkensdamm sprayade ett ungdomsgäng tårgas mot övriga resenärer. Inga rapporter fanns om skadade vid de olika händelserna. (TT)

Operation hjälper cp-skadad

Göteborg (TT) En ny operationsmetod som kan göra det lättare för cp-skadade barn att lära sig gå introduceras snart i Sverige. Neurokirurgen Arne Roos från Göteborg har varit i Los Angeles och lärt sig metoden.

– Någon gång i vår gör vi den första operationen här, säger han till Göteborgs-Posten.

Tidigt födda med cerebral pares får ofta den typ av skador som nu kan behandlas. De har ofta normal rörlighet i armarna medan en muskelspänning i benen begränsar deras förmåga att gå. Utvalda nervtrådar vid ryggmargen kan nu skäras av för att man skall få bort den muskelspänning som hindrar de cp-skadade att gå normalt.

Man omkom i singelolycka

Växjö (TT) En man omkom natten till söndagen sedan han med sin bil kört av vägen vid Äby, två mil utanför Växjö. Olyckan upptäcktes på söndagsmorgonen av en kvinna som passerade olycksplatsen. Mannen låg död utanför bilen som voltat och hamnat 80 meter från vägen.

Brand på Gamla Ullevi

Göteborg (TT) Sjuoton personer kunde tidigt på söndagsmorgonen räddas ur Gamla Ullevi i Göteborg, sedan en våldsam brand brutit ut i ett utrymme under en läktaren. De sjuoton var i Göteborg för att träna och tävla i kendo, och hade fått låna lokalerna av en bordtennisklubb för att övernatta i. Nu fick de i stället sitta i polishusets reception och vänta medan brandkåren släckte elden ovanför deras sovsal.

Kvinnomöte antog manifest

Kvinnokonferensen "Women's Europe Year 2000", som pågår i Stockholm, antog på söndagen ett gemensamt manifest. De som deltar i konferensen är socialistiska kvinnliga politiker, flera av dem ministrar, från både östra och västra Europa.

I söndagens manifest krävs att Europa befrias från kärnvapen, kemiska vapen och biologiska stridsmedel. Kvinnorna vill också att Europas regering arbetar för att förbättra miljön både nationellt och regionalt – och att en gemensam europeisk standard för miljövård uppnås. Manifestet innehåller också krav på att diskriminering av kvinnor inte skall förekomma. Kvinnor skall också representeras i olika institutioner i samma utsträckning som män.

Konferensen "Women's Europe Year 2000" uppmanar socialistiska politiker på Europaparlamentet till att anta manifestet inför valet till Europaparlamentet 1994. (TT)

VÄRBILAR

Forts från SID 1

ken och kunderna drog från höften.

– Då kunde en kund komma in med avsikt att köpa en pläd eller något annat tillbehör men av bara farten blev det en ny GTI, suckar Robert Fredriksson långtansfullt.

GTI-modellerna var på modet på den tiden och gav de kreditstarka gott självförtroende i fartvinden.

Nu står helt vanliga löntagare i utställningshallarna och muttrar och räknar och jämför och funderar.

– De vet vad de har råd med, vad de vill ha och vad de förväntar sig.

Robert Fredriksson som sålt bilan sedan 25 år tror att klokskapen ännu inte helt har tagit över.

– Fortfarande är det häftigt design, stark motor och gärna litet lull-lull i extrarustningen som gäller.

Fåfänga plus kvalitet håller bilhandeln rullande.

Inrikeschef: Mats-Eric Nilsson, tel 13 51 55
Redaktionssekreterare: Ulrika Beck-Friis, tel 13 51 54

Fall ger rekordskadestånd

Förlamad skidåkare tilldömdes 2,2 miljoner • Rättspraxis saknas

● Ett skadestånd på 1,75 miljoner kronor plus ränta, tillsammans drygt 2,2 miljoner.

Det blev det för nordiska förhållanden rekordhöga beloppet som skidanläggningen Varingskollen utanför Oslo dömdes att betala till en man som för tre år sedan kolliderade med en belysningsstolpe i utkanten av backen.

Den skadades advokat, Sverre Naess, stämde anläggningen som ansvarig för olyckan med bristande säkerhet som motivering.

När häradsrätten, motsvarigheten till den svenska tingsrätten, avgjorde frågan blev anläggningen dömd att betala 1,75 miljoner kronor plus ränta i skadestånd.

Anläggningens juridiska ombud har bestämt sig för att

överklaga domen till lagmansrätten, motsvarande den svenska hovrätten.

Det var i december 1988 som den då 22-årige Geir Tore Bakken, slalomåkare på tävlingsnivå, körde längs den ena kanten i den snöfattiga pisten.

Han hamnade på en isfläck, tappade balansen och kanade i hög fart mot belysningsstolpen, slog i ryggen kraftigt och blev helt förlamad från midjan och neråt.

Pisten var inte säker. Den bolster som satt runt stolpen var på 85 centimeters höjd. Därför bär anläggningen ansvaret, hävdade advokat Naess.

Anpassad inte farten

Motpartens argument är att åkaren inte anpassat farten till omständigheterna och där-

för själv bär skuld till det inträffade.

Häradsrätten gick alltså på Naess linje.

– Det saknas rättspraxis för den här typen av svåra skidolyckor i såväl Norge som Sverige, säger Sverre Naess till SvD. Men eftersom vi vann en klar seger i häradsrätten bedömer jag chanserna som goda också i nästa instans.

Inget liknande

I Sverige har några liknande skadeståndsbelopp aldrig dömts ut.

– Den högsta summa jag kan påminna mig i sådana här sammanhang är 83 000 kronor som utdömdes till en man efter en olycka i Västjämmland för några år sedan, säger Stig Lundkvist, ordförande i Slao,

svenska lifanläggningars organisation.

– Sedan finns det ett fåtal fall där anläggningen själv betraktat sig som ansvarig för olyckor och självmant betalat ut ersättning. Men vi har varit försökade från allvarliga fall.

I USA, där stämmningsbeloppen ofta när helt andra nivåer än i Sverige, finns ett antal fall där anläggningar dömts till skyhöga skadeståndsbelopp. En åkare som blev förlamad efter en olycka i skidparadiset Aspen, Colorado, blev tilldömd fem miljoner kronor plus ränta, tillsammans åtta miljoner.

De svenska lifanläggningarna rekommenderas av Slao att nogra märka ut och skydda sådana hinder i backen som anläggningen svarar för, typ

belysningsstolpar. Skador som uppstår mot dessa ansvarar nämligen lifägaren för, såvida inte grov oaktsamhet från åkarens sida kan påvisas.

– När det gäller naturliga hinder typ träd och liknande är det helt och hållet den enskilde åkarens ansvar om en krock inträffar, säger Lundkvist. Generellt sett är det väldigt få olyckor i Sverige som är direkt relaterade till säkerheten i backen.

Sedan finns det naturligtvis grännsfall. Vem som är ansvarig för en olycka som beror på att en stor sten dyker upp i pisten utan varningsskyltar är ett exempel på detta. Ju längre tid stenen varit otäckt av snö, desto större blir anläggningens del av ansvaret.

GUNNAR JOHANSSON

Den nästan 13 meter höga halmbocken från Gävle seglade runt på Stockholms ström under söndagen. Som en påminnelse om landets högsta arbetslöshets-siffror lämnar gävleborgarna kvar sin bock i huvudstaden under denna vecka. FOTO: JUREK HOLZER

En pråm lastad med protester

55 000 länsbor låter Gävlebocken symbolisera oron för hög arbetslöshet

● Som en symbol för gävleborgarnas kamp för sysselsättning och framtid seglade den 13 meter höga Gävlebocken på söndagsmorgonen till Stockholm.

Och som en symbol för symbolen överlämnades en halmbock i fickformat till vice statsminister Bengt Westerberg.

– Jag har inga besked i dag, sade dock Bengt Westerberg när landshövding Lars-Ivar Hising hade blivit iland från pråmen. Jag är här för att ta emot synpunkter och diverse bocker och jag skall sprida

innehållet i Gävleborgsmanifestet i regeringen.

5,2 procent utan jobb

Bocken seglade vidare till en plats mellan Grand Hôtel och Stockholms slott där den skall ligga förankrad till nästa söndag. Stockholmare i allmänhet och statsråden i synnerhet skall på detta påtagliga vis påminnas om landets högsta arbetslöshetsprocent; 5,2 procent av invånarna i Gävleborgs län är utan sysselsättning. Bland ungdomar mellan 20 och 25 år är siffran 14 procent.

Officerare från Hälsinglands regemente är avdelade att bevaka halmbocken under besöket i Stockholm.

Nedläggningshotet som ligger över i Gävle var det kanske tyngsta skälet för gävleborgarna att ta med sin bock till huvudstaden. De protesterar mot att 400 militäransända och ytterligare 600 personer som får sin utkomst genom att betjäna regementet kan förlora sina tjänster.

– I 14 behövs av både försvarsstrategiska och regionalpolitiska skäl, sade överste Folke Ekstedt.

En bunt med 55 000 namnunderskrifter som protesterar mot nedläggningen lämnades över till vice statsminister Bengt Westerberg på Skeppsbron. Tidigare har närmare 5 000 protester postats till statsminister Carl Bildt.

Vill ha utbyggd högskola

Manifestet från Gävleborg innehåller dessutom krav på en utbyggd högskola. I dag har länet den minsta andelen högskoleutbildade personer i hela landet.

Snabbtag, utbyggd E4:a, extrapengar till länsarbets-

nämnden och ytterligare glesbygdssöd är andra krav.

– Vi har lyckats samla hela länet i en gemensam manifestation, sade en nöjd landshövding, Lars-Ivar Hising, vid utspisningen av sparrisoppa och ostsmörgåsar. Jag hoppas dessutom att regeringen förstärker våra långsiktiga problem. Gävleborg är ett industrilän med basen i stål- och skogsbranschen. Vi behöver stöd för att kunna hjälpa nya företag att komma igång.

LENA BLOMQUIST

Broder erkände mord på 10-åring

● På söndagskvällen fick fallet med den stryptomörda tioåriga flickan från Torvalla utanför Östersund sin upplösning.

Flickans 19-åriga bror erkände att han mördat sin syster.

– Min klient har berättat att det var han som dödade flickan. Han säger att modern inte har något med dådet att göra, sade 19-åringens försvarare, advokat Erik Ström, till SvD sent på söndagskvällen.

Modern kvar i häkte

Modern sitter dock kvar i häkte tills distriktsåklagaren Berndt Olofsson blivit helt övertygad om att 19-åringen varit ensam om dådet.

– Min klient är i grunden en mycket vek person, säger advokat Ström. Han har helt enkelt inte orkat bära på sin hemlighet längre. Erkännandet kom då för-

hørsledaren Bengt Larsson gjorde ett kort besök hos 19-åringen på häktet och då passade på att fråga om denne hade någonting att säga.

– Då orkade han plötsligt inte stå emot längre, berättar Erik Ström.

Advokaten och åklagaren blev kallade till häktet där ett regelrätt förhör genomfördes. Och då bekräftade den 19-åringe brodern att han var den skyldige.

Tyst om motivet

Motivet till mordet har berörts, men Erik Ström ville på söndagskvällen inte närmare gå in på den frågan.

Den tioåriga flickan påträffades i torsdags död i sitt hem, strypt med en väskrem. På fredagen begärde åklagaren flickans mor och 19-åringens bror häktade som misstänkta för att var för sig eller tillsammans ha utfört mordet.

GUNNAR JOHANSSON

"Fel släppa tillsyn"

Länsstyrelse vill i stället höja mäklarnas avgifter

● Mäklarsamfundet räknar med att kunna utöva en strängare tillsyn av sina medlemmar än myndigheterna klarar. Från länsstyrelserna kommer dock kraftiga protester mot förslaget att låta branschen ta över kontrollen av mäklare.

– Som myndighet har vi tillgång till polisregister och uppgifter från kronofogden, säger Per Dahlen, chef för företagssektionen vid länsstyrelsen i Stockholm. Det ger oss bättre förutsättningar att kontrollera mäklarna än deras egna organisationer.

– Offentlighetsprincipen gör att allmänheten kan ringa oss och få uppgifter om mäklarna, säger Marianne Blad vid enheten för mäklartillsyn på länsstyrelsen i Malmö. Den kan inga organisationer tvingas att följa. Dessutom har mäklarna möjlighet att överklaga våra beslut.

SvD kunde på söndagen redovisa förslaget att mäklarnas branschorganisationer kan få ta över tillsynen av de egna medlemmarna. I dag, måndag, samlar justitiedepartementets utredare representanter för de två stora organisationerna till överläggningar om hur kontrollen skulle kunna organiseras.

– Det stämmer att länsstyrelsernas resurser inte räcker i dag, fortsätter Per Dahlen. Handläggningstiderna är för långa och vi behöver fler anställda.

– Men med en fördubbling eller tredubbling av mäklarnas registreringsavgift skulle vi kunna bygga upp en bättre kontroll på länsstyrelserna.

– Jag förstår inte hur organisationerna skall kunna ta ställning till om en mäklare uppfyller kraven om medlemsavgifterna är saftiga och krävs för att klara verksamheten, säger Marianne Blad.

I dag betalar en mäklare 250 kronor per år för den obligatoriska registreringen.

– Tankarna på att föra över mäklarkontrollen till organisationerna går helt emot de synpunkter konsumentverket har redovisat tidigare, kommenterar Sverker Thorslund, som handlägger mäklarfrågor vid konsumentverket. Vi har föreslagit att branschen själv skall betala en strängare tillsyn med kraftigt höjda registreringsavgifter och att tillsynen skall skötas av länsstyrelserna även i fortsättningen.

Berith Malmberg är ordförande i Mäklarsamfundet och hon anser inte att en tillsyn inom branschen skulle innebära lojalitetskonflikter.

– Det skulle höja nivån på mäklarna om vi fick ta över tillsynen själva, anser hon. Som branschorganisation kan vi ställa strängare krav på medlemmarna och om vi inte vidtar åtgärder mot mäklare som missköter sig förlorar vi snabbt i trovärdighet.

LENA BLOMQUIST

Lågan brinner för brottsoffer

● Tänd ett ljus. Hedra brottsoffrets offer.

Denna manifestation skall ske i Sverige och runt omkring i Europa lördagen den 22 februari. Den växande skaran av brottsofferjourer har upphöjt denna dag till europeiska brottsofferdagen.

– Om alla samhälleliga instanser skulle fungera som det var tänkt skulle vi egentligen inte behövas, säger Kjell Fångström vid föreningen brottsofferjour i Solna-Sundbyberg-Ekerö.

40 år vid polisen

Han är en entusiast och på ett sätt en föregångsman. Under en stor del av sina 40 år som anställd vid polisen har han arbetat med det brottsofferbyggande arbetet, en inriktning som högsta ledningen för den svenska polisen lyft fram som en ledstjärna för 90-talet.

I dag är Kjell Fångström en av de drivande krafterna i den lokala brottsofferjouren, en av de cirka 50 som bildats i landet.

I budgetpropositionen

Regeringen har i sin budgetproposition som presenterades häromveckan särskilt betonat nödvändigheten av att brottsoffrens ställning förstärks. I det sammanhanget föreslås att brottsofferjourerna skall få en miljon kronor i bidrag och som mål anges att det skall finnas en sådan jour i varje polisdistrikt. Antalet skall med andra ord mer än fördubblas. Sverige är indelat i 117 polisdistrikt.

Brottsofferjouren i Solna-Sundbyberg-Ekerö inledde sin verksamhet på västkanten i fjol. Den fick omgående gripa in i den brutala vardagen med att tillhandahålla stöd och tröst och råd. Efterfrågan accelererade snabbt.

– Fram till slutet av november hade vi fått sammanlagt 217 ärenden som vi arbetat konkret med, berättar föreningens sekreterare Arne Hasselgren, tidigare socialarbetare och diakon.

Fruktade misshandel

De som sökt hjälp var ofta offer för inbrott eller väskrykning. Flera hade utsatts för misshandel och rån. När SvD var på besök ringde bland annat en småbarnsmor som fruktade att hennes frän fångelset just utskrivne sambo skulle börja misshandla henne igen.

Diakon Eva Ellström tog hand om samtalet och gjorde upp om ett snabbt sammanträffande med kvinnan.

– Kyrkan spelar en viktig roll i detta arbete. Vi har i alla tider vänt oss till folk och folk till oss. Vi är utbildade att ta hand om folk och att ge själavård.

Politiskt obundet

Arbetet inom brottsofferjourerna bedrivs ideellt och religiöst och partipolitiskt obundet. Eva Ellström tror sig vara den enda diakon i landet som i sin tjänst, för Råsunda församling, har inskrivet att hon skall ägna viss tid, 30 procent, åt brottsofferjouren.

Kjell Fångström betonar att brottsofferjouren i sin verksamhet inte skall ta över de funktioner som polis, samhällsmyndighet och andra samhällets instanser skall sköta.

– Vi skall inte vara experter. Vi skall vara medmänniska i samhället som skall ge offret möjlighet att prata av sig, att skälla och svära.

Ger praktisk hjälp

Medmänniskan kan sedan ge den praktiska hjälpen, att ordna läsmidd, att biträda i försäkringsfrågan och att som till exempel i ett aktuellt fall hjälpa en skrämd kvinna att få en bild av den man som skrämmar henne, för att hon skall få veta hur han ser ut. Mannens psykiatriker hade sagt nej till hennes begäran.

– Hela tiden skall vi vara på offrets sida. Det är på deras villkor vi jobbar, säger Kjell Fångström utstrålade en varm medmänsklighet.

CLAES von HOFSTEN